

Øget tilsyn og opmærksomhed ved kælvning kan give flere levende kalve

En spørgeskemaundersøgelse hos 14 økologiske mælkeproducenter viser, at øget tilsyn, opmærksomhed og ro omkring kælvning kan være med til at nedbringe andelen af dødfødte kalve. Derudover er det vigtigt, at have fokus på tyrevalg til 1. kalvskøerne.

Kvægafgiftsfonden

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Økologiske malkekvægsbedrifter har gennem en årrække haft en øget andel af dødfødte kalve i forhold til de konventionelle. Det er især 1. kalvs køer og økologiske køer af Jersey racen, der får flere dødfødte kalve. Heldigvis ser det ud til at andelen af dødfødte kalve falder generelt og at forskellen mellem konventionelle og økologer bliver mindre.

14 økologiske mælkeproducenter har svaret på et spørgeskema om deres management, som har betydning på andelen af dødfødte kalve. De 14 bedrifter er udvalgt efter, at de har opnået et markant fald i andelen af dødfødte kalve fra 2009 - 2010. Formålet med undersøgelsen er at se på de ændringer landmændene har foretaget, som kan have ført til nedbringelsen af andelen af dødfødte kalve. Flere nævner, at de har øget tilsynet, opmærksomheden og givet dyrene mere ro omkring kælvning samt fået øget fokus på tyrevalg til 1. kalvskøerne. Både kalve registreret døde ved fødslen og de kalve der registreres som døde indenfor de første 24 timer regnes som dødfødte.

Øget tilsyn og opmærksomhed nedbringer andelen af dødfødte kalve

Landmændene nævner, at de har øget tilsynet og opmærksomheden omkring kælvning og står altid op om natten, hvis det er nødvendigt. En har endda fået en baby-alarm ud ved de kælvende kvier, så de også kan følges tæt om natten. Flere landmænd fortæller, at ansvaret for kælvningerne er overgået til en anden person og at dette kan være årsagen til at flere kalve overlever. Det kan være landmanden selv eller konen, som er begyndt at tage ansvaret eller en ny medhjælper, der er kommet til. Dødfødte kalve har hos flere af landmændene været drøftet i forbindelse med staldskolebesøg eller erfagrupper møder, - dette har øget opmærksomheden om emnet.

Inddeling i grupper giver ro

En landmand har ændret goldkoforholdene, så goldkøerne går i et hold for sig selv. Separat opstaldning af goldkøerne er en god ide, da dette både giver køerne mere ro op til kælvning og mulighed for at fodre mere målrettet, ikke mindst for at forebygge problemer med mælkefeber omkring kælvning. I store besætninger og i perioder med mange goldkøer vil det være fordelagtigt, hvis dyrene inddeles i mindre grupper, som så vidt muligt følges ad helt frem til opstart af den ny laktation. Selve kælvningen bør dog foregå i enkeltboks for at sikre et optimalt fødselsforløb. Kvier er særligt udsat for stress omkring kælvning. Kvierne opnår et mindre stress-fuldt forløb, hvis de opstaldes i en separat gruppe. Dette gælder også i græsningssæsonen.

En rolig og rettidig flytning af det højdrægtige dyr er vigtig. Foto: Camilla V. Kramer

Flytning af køer og kvier til enkelt-kælvningsbokse foretages i mange tilfælde bedst på det tidspunkt, hvor kalvens klove bliver synlige i fødselsvejen. Hvis enkeltkælvningsboksene ligger i umiddelbar forlængelse af goldko-område /område for højdrægtige kvier, og dyrene kan se og høre de øvrige dyr, er belastningen ikke ret stor. Så kan det i mange tilfælde være fint at flytte dyrene i boks omkring et døgn før kælvning.

Valg af tyr har indvirkning på andelen af dødfødte kalve

Flere af de 14 landmænd bruger ikke foldtyr mere, andre er specielt opmærksomme på valg af tyrene til 1. kalvskøerne. Analyseresultater viser også netop, at andelen af dødfødte kalve hos 1. kalvskøerne er højere hos økologerne end de konventionelle, hvorfor det er en god ide at disse får ekstra fokus. Det er vigtigt, at bruge tyre med høje fødselsindekser til kvierne. Hvis der bruges privat tyr, er det vigtigt, at den er stambogsført, og at dens far har gode fødselsindekstal.

Virkning af mineraler / vitaminer på dødfødte kalve

Et passende niveau af Selen og E-vitamin har en gavnlig effekt på nedbringelsen af dødfødte kalve, men normalt vil en standard mineralblanding kunne dække behovet. Husk også tildele mineraler til kvierne på græs.

Der er en højere andel af mælkefeber i de økologiske malkekvægsbesætninger i forhold til de konventionelle. Det skyldes muligvis den højere græsandel samt mindre brug af forebyggende calcium præparater. Data fra Kvægdata-basen viser også, at der er en sammenhæng mellem mælkefeber og andelen af dødfødte kalve, hvor risikoen for at kalven er dødfødt er ca. 1,5 så stor for køer med mælkefeber som for køer uden. I forhold til mælkefeber er det vigtigt, at der er fokus på goldfoderplanerne.

På to af bedrifterne fra spørgeskemaundersøgelsen er der lavet en nærmere erfaringsopsamling, [læs mere her](#)